

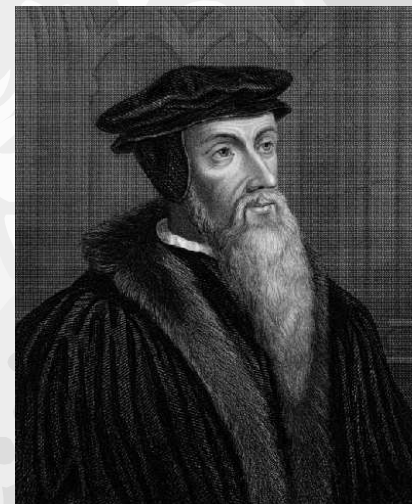
REFORMIRANA CRKVA

Medulićeva 18, 10144 Zagreb, *Hrvatska*
Tel / fax: 01 4810696 GSM: 098 304569
EM: reformato@email.t-com.hr

WEB:

<http://www.rkczg.hr>
<http://reformatus.blog.hr>

Jean Calvin

Kratka biografija reformatora

Izdavač:

**REFORMIRANA KRŠĆANSKA
(KALVINKSA)
CRKVA U HRVATSKOJ
CRKVENA OPĆINA ZAGREB**

**Medulićeva 18, 10144 Zagreb, Hrvatska
Tel / fax: 01 4810696 GSM: 098 304569
EM: reformo@email.t-com.hr**

WEB:

**<http://www.rkczg.hr>
<http://reformatus.blog.hr>**

Pregled povijesti Reformirane crkve

Autori: Jozef Arpaši, Branimir Bučanović
Lektura: Vladimir Kamenčak
Grafička priprema i korektura: Branimir Bučanović
Copyright: © Reformirana crkva Zagreb, 2008.

***Jean Calvin:
kratka biografija reformatora***

Porijeklo i školovanje	str. 3
Obraćenje	str. 4
Počeci djelovanja	str. 5
Djelatnost u Ženevi (1536.-1538.)	str. 6
U Strassburgu (1538.-1541.)	str. 7
Calvin ponovo u Ženevi (1541.-1564.)	str. 10
Reformatorski nauk	str. 13
Što je to reformacija?	str. 15
Sažeto o Jean Calvinu	str. 17
Sadržaj	str. 18

SAŽETO O JEAN CALVINU

(1509. – 1564.)

Francuski reformator poznat po svomu radu u Ženevi i najvećem teološkom djelu, Instrukcije kršćanske religije

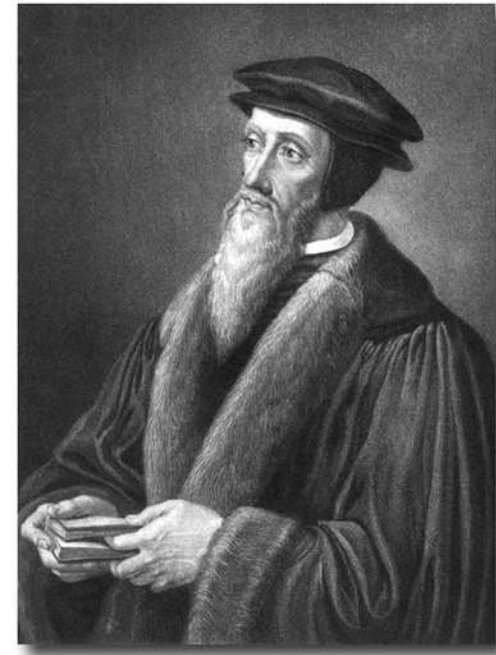
(*Institutio Christiane Religionis*, 1536.-1559.).

Calvinov je nauk oblikovao vjerovanje i praksu Reformiranih i Prezbiterijanskih crkava, vjerovao je u apsolutnu svemoć i svetost Božju. Zbog toga ga se često puta povezuje s naukom o predestinaciji i izboru, ipak treba naglasiti da se vrlo malo razlikovao od ostalih reformatora i teologa glede ovog nauka.

1541. Calvin je započeo reformu zajednice u Ženevi.

Po uzoru na Sveto pismo uspostavio je četiri crkvene službe;

1. **Doktor — učitelj:** teološki učenjak i učitelj sa svrhom poučavanja ljudi i obrazovanja ostalih vjerskih službenika u biblijskom i reformatorskom nauku.
2. **Pastor — župnik:** propovjednik Svetoga pisma i službenik sakramenata, te provoditelj pastoralne discipline, poučavanja i savjetovanja ljudi.
3. **Prezbiteri — starješine:** izabrani laici čija je uloga bila nadgledati duhovno stanje crkve općine i skrbiti za vjernike.
4. **Đakoni — služitelji:** nadgledavatelji institucionalne pomoći, tj. skrbnici za siromašne članove zajednice, što je uključivalo bolnice i skrb za materijalne potrebe.

U ovom, kratkom, prikazu govorimo o djetinjstvu, školovanju, životu i radu reformatora Calvina (Kalvina).

Unatoč lošeg zdravlja, koje ga je pratilo cijeli život, uz Božju pomoć je smogao snage da se bori protiv nepravilnosti kršćanstva onoga vremena, te ostavi trag na teološku misao i pastoralno djelovanje. Ovaj je reformator svojim pisanjem i djelovanjem ostavio dubok pečat na povijest i nauk reformacije te europske i sjeverno američke civilizacije.

Knjižica je zamišljena da bude kratak prikaz njegova života i referenca te pomoć pri upoznavanju s reformatorom.

PORIJEKLO I ŠKOLOVANJE

Jean Calvin rođen je 10. srpnja. 1509. u gradu Noyonu, u pokrajini Picardie.

Njegov otac Gerard Calvin bio je upravitelj tamošnjeg katedralnog kaptola. Otac i majka Frank Johana bili su iz cijenjenih obitelji, ali su živjeli u skromnim uvjetima. Jean je, kao dječak, bio bistrog uma i mudar. Od oca je baštinio osjećaj za pravno mišljenje i trijezan kritički duh, dok je po majci bio prožet dubokim osjećajem pobožnosti kasnog srednjeg vijeka. Zahvaljujući tome, uz trošak roditelja, Jean je odgajan među dječacima koji su pripadali bogatoj obitelji. Poslije završene osnovne škole u Noyonu, odlazi u Pariz gdje upisuje gimnaziju *de la Marche*, gdje mu je bio profesor Maturin Cordier priznat po znanju u čitavoj Francuskoj.

1524. , upisuje se u Collège Moutaigu gdje se posebno isticao po znanju. Otac ga je od početka želio usmjeriti svećeničkom pozivu, jer je od djetinjstva pokazivao naklonost za pobožnost. Znao je i svoje prijatelje oštro ukoriti zbog počinjenih grijeha.

Zbog izuzetnog znanja i primjerenog ponašanja, biskup iz Noyona ponudio mu je svećeničko mjesto u jednom selu, koje je Calvin prihvatio. Bez obzira što nije bio ordiniran za svećenika, jed-

ŠTO JE TO REFORMACIJA?

Reformacija je u Engleskoj bila potaknuta više pragmatičnim i političkim nego duhovnim potrebama. Naime, Kralj Henry VIII. nije mogao dobiti, iz političkih razloga, od pape rastavu braka, stoga je donio *Akt o supremaciji* 1534., te odbacio kontrolu pape, posebno onu političku, i uspostavio nacionalnu crkvu koja je prozvana Anglikanska crkva. Iako potaknuta politikom, reformacija u Engleskoj bila je pod utjecajem tzv. kalvinske teologije, koja je imala znakoviti utjecaj na razvijanje teologije i prakse Anglikanske tj. Episkopalne crkve.

Reformacija je donijela dosta značajnih promjena te utjecala na razvitak društvenih zajednica i kršćanstva općenito. Naglasak na pojedincu i njegovoj odgovornosti za život, potreba obraćenja, sloboda i jednakost neke su od vrijednosti koje su danas sastavni dio naših svjetonazora, a svoje poticaje nalaze u reformacijskom nauku.

Reformacija je vjerski i društveni pokret koji je nastao u Europi tijekom 16. stoljeća. Bio je to pokušaj unošenja duhovnih i strukturalnih promjena u Crkvu, što je dovelo do uspostave reformiranog kršćanstva.

Vjerska je reforma započela neslaganjem svećenika, koji je bio toliko predan instituciji kojoj je pripadao, da je smatrao kako ju treba promijeniti - po mogućnosti na bolje! Martin Luther, 31. listopada 1517. je odlučio započeti raspravu na tada uobičajen način i iznio svojih 95 teza na vrata župne zgrade u Wittenbergu.

Nekako u isto vrijeme, između 1523. i 1525., bogobožan svećenik Huldrych Zwingli je počeo razmišljati o promjenama koje su bile nužne za duhovni i društveni napredak. Njegove je zamisli podržalo gradsko vijeće, koje mu je pomoglo staviti u praksu društvene i vjerske reforme, uglavnom u Zürichu.

Djelovanjem Jeana Calvina je oko 1541. utemeljeno dobro ustrojena duhovna zajednica u Ženevi, a on je svojim djelovanjem ostavio duboki trag na reformatorsku misao i praksu.

U Francuskoj reformacija je uzela velikog maha. Ali je zbog progona, maltretiranja i pokolja Hugena, gotovo je u potpunosti uništena. Treba spomenuti tzv. Bartolomejsku noć (23. - 24. kolovoza 1572., na dan sv. Bartolomeja), pokolj kršćana reformacije tzv. kalvina, u literaturi poznat kao sinonim za ubojstvo i nasilje inspirirano vjerskom netrpeljivošću i mržnjom.

Reformacija je uzela veliki zamah i u Nizozemskoj, a u Škotskoj je John Knox uveo prezbiterijalni sustav, po uzor na Calvinov u Ženevi, po kojem su Prezbiterijanske crkve postale nadaleko poznate.

no vrijeme je održavao propovijedi.

Calvin je 1528. stekao diplomu filozofskog fakulteta, ali nije nastavio studij teologije. Po očevoj želji odlazi studirati u Orléans, a kasnije (1529.) kod Andrije Alciatija pravne znanosti. 1532. uspješno je magistrirao pravo.

Za vrijeme studija u Orleansu i Bourgesu bio je povezan s reformatorskim nadahnutim humanistom Volmarom koji ga je uveo u grčki jezik.

OBRAĆENJE

Nakon očeve smrti 1531. odlazi u Pariz i bavi se humanističkim studijem.

Bio je zadivljen biblijskim humanizmom, koji je tada bio teocentričan i s naglaskom na duhovno i mistično, kojem je u Parizu stajao na čelu Faber Stopuleusis.

Ne može se točno odrediti kada se priklonio reformaciji. Prema Calvinovom svjedočanstvu naslućujemo da se to se moglo dogoditi krajem 1532. g. Već je 1529.g. čitao Lutherove spise koji su utjecali na oblikovanje njegove teološke misli.

Calvinovo se obraćenje moglo dogoditi iznenada, u predgovoru komentara na psalme čitamo: «Bog je izvanrednim obraćenjem na poučljivost moje srce prisilio i učinio raspoloživim, koliko god je ono, s obzirom na moju dob, u takvim stvarima bilo i suviše okorjelo». Calvinovo obraćenje u svakom slučaju nije kao kod Luthera koji je proisteklo iz mučnog hrvanja oko vlastitog spasenja.

Odlučujuće zaokrete u njegovu životu odredio je doživljaj da je Bog na njega položio ruku i pozvao ga za službu Crkvi tomu se nije mogao oteti.

POČECI DJELOVANJA

Stigavši u Orléans napisao je svoj prvi teološki spis "Psychopannychia". Usmjerene je protiv humanističkih zanesenjaka, koji su tvrdili da duša pokojnika počiva u nekom dubokom snu i kao takva luta od jednog do drugog mjesta, sve do sudnjeg dana.

Već su počeli manji progoni protestanata, a da bi se zaštitio od Calvin odlučuje napustiti Francusku. Krajem 1534., preko Strassburga odlazi u Bazel. Tu je susreo, osim bazelskih reformatora Simona Grynaeusa (1493.-1541.), Oswalda Myconiusa (1488.-1552.) i Heinricha Bullingera (1504.-1575.) iz Züricha, koji je nastavljao Zwinglijevo djelo, te Martina Bucera (1491.-1551.) iz Stassburga i Wolfganga Capita (1478./82.-1541.). Calvin je u Bazelu sa svojim prijateljem Tilletom, živio kao podstanar željan mira i samoće. Iako je bio željan mira nastali događaji u Francuskoj nisu ga ostavljali na miru.

Ljeta 1535. završio je svoje prvo izdanje (*Institutio Christianae Religionis*), koja je prvi put tiskana 1536.. To je njegovo najznačajnije djelo, prošla je više revizija, a zadnja je bila 1559. Zamišljeno je da bude uvod u teološku - biblijsku misao te sustavno predstavi reformatorski nauk. Sastoji se od četiri knjige - toma, ima više tisuća stranica i nekoliko tisuća biblijskih navoda smisleno uklopljeni u sustav teološke misli. Calvin je svoje djelo preporučio francuskom kralju Franji I., moleći ga da detaljno i savjesno preispita događaje u Francuskoj, budući je poduzeo oštre mjere protiv protestanata.

Calvin je branio reformatore od optužbi da cijepaju Crkvu i sektaše, predmet prepirke je bila tvrdnja: "prvo da se Crkva neprestano očituje i da je vidljiva u svom izvanjskom liku, i drugo da je Rimaska Stolica i hijerarhija njezinih biskupa lik Crkve". Calvin na to odgovara: "Crkva može postojati i bez vidljiva lika"; u svakom slučaju njezina bit nije u tome. Njezine su oznake "čisto propovije-

REFORMATORSKI NAUK

Njima treba pridodati i grandiozno teološko djelo Jean Calvina, *Instrukcije kršćanske religije*, 1559. koje je zamišljeno kao uvod u teologiju te predstavlja sustavno i najbolje izražen nauk reformirane teologije.

Pored navedenog značajna su i druga vjeroispovijedanja i dokumenti; Belgijsko vjerovanje (1561.g.), Kanon sinode u Dortu (1619.g.), Westminsterško vjeroispovijedanje (1646.g.); Dulji i Kraći katekizam (1649.), Francusko vjeroispovijedanje (1559.g.), Valdeško vjeroispovijedanje (1120. i 1544.g.), Škotsko vjeroispovijedanje (1560.g.).

Navedeni dokumenti predstavljaju uporište za definiranje, oblikovanje i razvijanje reformirane teologije.

Naučavanje je Reformirane crkve izraženo u više temeljnih dokumenata i vjerovanja. Ta vjerovanja, vjeroispovijedi i zaključci su mjerodavni za određivanje nauka Reformirane crkve, ali treba uočiti sljedeće.

Za reformirane je teologe Sveto pismo vrhovni autoritet nauke, morala, prakse i Bogoštovlja Crkve. Biblija je Božja riječ i Objava Boga čovjeku. Kroz Sveto pismo upoznajemo Istinu te činjenice koje je Bog htio obznaniti. Kroz Bibliju se upoznaje Bog onoliko koliko se htio objaviti, ta je objava konačna, dostatna za spasenje i razumijevanje Svemogućega. Kroz Objavu dobivamo cjelovitu sliku o Bogu, planu i putu spasenja, novom i vječnom životu. Tamo gdje Biblija jasno naučava od toga se ne odstupa; nejasna i granična pitanja se promatraju kroz nauku koji je jasno izražen u Bibliji; ono o čemu Pismo ne poučava i reformirana teologija «šuti» te ne bavi se nagađanjima.

Ipak, nije dovoljno reći kako se reformirana teologija temelji samo na Svetom pismu jer to ne pojašnjava nauku i sustav teologije. Uporište je i vrhovni autoritet reformirane teologije Sveto pismo interpretirano kroz tradicionalna i opće prihvaćena vjerovanja kršćanstva i Reformirane crkve. Dajemo kratak popis najznačajnijih vjerovanja koja služe kao mjerilo za definiranje i interpretaciju reformirane teologije.

Neka od ranokršćanskih vjerovanja: Apostolsko, Nicejsko-Carigradsko (325. i 381.po.Kr.), «Quicumque vult»: Atanazijsko vjerovanje (500.po.Kr.), Kalcedonske odrednice (451.po.Kr.).

Reformirana vjerovanja: Heidelberški katekizam (1563.g.) i II. Helvetsko vjeroispovijedanje (1566.g.), dva su najznačajnija dokumenta koji uobličavanju reformiranu teologiju te su opće prihvaćena i priznata od svih Reformiranih-prezbiterijanski sinoda i crkva.

danje Riječi Božje i valjano dijeljenje sakramenata". Crkva je utemeljena na Božjoj Riječi te se u njezinu čašćenju nalazi smisao postojanja.

DJELATNOST U ŽENEVI (1536.-1538.)

Calvin je kratko boravio u Ferari i u svome zavičaju. Nastavljajući put, krenuo je prema Ženevi ali je zbog teškog stanja, morao skrenuti preko Strassburga da bi konačno u kolovozu 1536. stigao. U Ženevi nije imao poseban plan, niti namjeru da ostane, ali kasnije shvaća da ga je sami Bog poslao u grad, gdje se reformacija udomaćila.

U Ženevi je već 1532. Wilhelm Farel bio propovjednik, međutim napušta grad zbog otpora kanonika, ali se 1533. vraća, jer je reformacija našla jaku podršku kod saveznika u Bernu. Od 30. svibnja do 24. lipnja 1535., vodi se rasprava između staro vjernika i reformatorskih teologa, zaključak je bio u korist posljednjih. U svibnju 1536. gradsko vijeće i pučanstvo svečano su odlučili da će "živjeti prema evanđelju".

Calvin je htio nastaviti svoje putovanje, ali stigavši u Ženevu Farel je bila potrebna njegova pomoć. Osobito mu je bila potrebna Calvinova organizatorska sposobnost, te Farel moli Calvina, da ne nastavlja svoje putovanje već s njim zajedno radi na Božjim poslovima. Budući je Calvin odbijao ostati, Farel je vrlo oštro nastupio prema njemu, govoreći mu: "Jer ako s nama zajedno ne želiš raditi na ovim Gospodinovim poslovima, tražiš svoju korist, a ne radiš na Kristovom djelu, tada će prokletstvo Božje biti na tebi". Te su teške riječi potresle Calvina te je tako odlučio ostati u Ženevi. Reformator kasnije o tome piše: "Meni je bilo kao da je Bog odozgo pružio svoju ruku i položio je na mene, da bi me zadržao."

Tako je Calvin u kolovozu 1536. postavljen za župnika ženevske crkve. Iste je godine sastavio pravilnik za zajednicu i mali

katekizam koji je puno kraći od katekizma koji se danas koristi. Poslije toga započinje sa svojim prijateljima Farelom, Conrauld i mnogim drugima na radu oko organizacije Crkve.

Iako je Ženevi bio potreban crkveni pravilnik, naišao je na malo odobravanja među građanstvom. Široki krugovi, naime, nisu prešli na reformaciju zbog evanđelja nego da bi se oslobodili biskupa i savojskog vojvode. Mnogi koji su i prihvatili reformaciju živjeli su i dalje istim životom, čineći iste grijehove. Građanstvo je Ženeve bilo podijeljeno.

Calvin, Farel i Conrauld odbili su poslužiti Večeru Gospodnju osobama koji se nisu željele dragovoljno i poslušno pokoriti poticaju Božje Riječi. Iz istih su razloga Calvin, Farel i Conrauld bili prognani 1538. iz Ženeve.

U STRASSBURGU (1538.-1541.)

Kalvin je napustio Ženevu 1538., i stigao u Bazel, a ubrzo poslije toga u rujnu iste godine u Strassburg.

Na nagovor Martina Bucera, Capita i Sturma prihvatio se dužnosti poučavanja. Radio je kao profesor teologije na fakultetu i služio zajednicu vjernika izbjeglih zbog vjerskog progona iz Francuske. U toj, izbjegličkoj, zajednici preuzeo je dužnost propovjednika i pastora, a bio je i lektor Svetog pisma na gimnaziji humanističkog znanstvenika Johannes Sturma.

Tu je proširio i doradio svoje djelo "Institutio". To je vrijeme Calvinovog boravka u Strassburgu bilo vrijeme učenja praktične teologije. 1539. uredio je francusku knjigu psalama, a 1540. izdao je obrasce za Bogoslužje Riječi, Večere Gospodnje i Krštenja. Calvin je Večeru Gospodnju jasno i na temelju biblijskog nauka objasnio, dajući odgovore na bezbroj nejasnoća i nesuglasica, kao da ga je Bog vodio u pisanju.

Calvin je gotovo cijelog života bio slab i bolehljiv, međutim posebno ga je bolest savladala 1563., ali ni tada nije prestao s radom. 1564. u veljači je održao svoje zadnje bogoslužje i od tada više nije javno podučavao. 2. travnja, kada ga je snaga napustila, zadnji put je bio u crkvi tako što su ga nosili. Ostale je dane do smrti provodio u molitvi i pobožnosti.

Umro je 27. svibnja 1564., a na njegov je zahtjev skromno sahranjen.

Strassburgu preuzeo je Calvin u *Crkveni pravilnik* strukturu od četiri službe: pastori, učitelji, prezbiteri i đakoni.

Punu crkvenu neovisnost od svjetovne Calvin nije mogao postići. Calvin se morao dugo boriti da bi barem pristup slavljenju Večere Gospodnje pridržao crkvenom sudu. Uz crkveni pravilnik u kratko je vrijeme Calvin sastavio katekizam. Takozvani "Ženevski katekizam" (1542.) po strukturi i po obliku nije bio kao onaj iz 1536., već je sastavljen od pitanja i odgovora. Cjeline su katekizma sljedeće: Vjera, Zakon, Molitva, Sakramenti. Pravilnik zajednice u Ženevi, Calvin je ostvario uz dugotrajnu i tešku borbu.

Od kada se Calvin vratio u Ženevu, godinama je morao prihvaćati ograničenja i pogrde. Međutim u siječnju 1555. u Ženevi su nastupili izbori na kojima su Calvinovi protivnici pretrpjeli odlučujući poraz. Novi gradonačelnik i većina gradskog vijeća stali su na Calvinovu stranu.

1561. kada je crkveni savjet dobio veću slobodu u odnosu na svjetovnu vlast i Calvin je mogao nametnuti svoju misao o zajednici te se tako napravila razlika između duhovne uprave i svjetovnog poglavarstva.

Calvin je još 1555. počeo raditi na osnivanju visokog učilišta. Prvo se u Strassburgu posavjetovao sa Johannesom Sturmom, velikanom školstva, da bi 1559. u Ženevi otvorena akademija s dva odjela: *Scola privata*, i *Scola publica*. Te novoosnovane škole privlačile su mladež ne samo iz Švicarske nego iz izvan njenih granica, te je tako reformirana crkvenost presađena i u druge europske zemlje.

Calvin nije bio ženevski građanin, te nije imao nikakva građanska prava. Tek pred kraj života, 1559., vijeće mu je ponudilo građansko pravo "kao priznanje za mnoge vrijedne zasluge koje je stekao od uvođenja kršćanske reformacije u Republici."

Nema točnih podataka o broju francuskih izbjeglica kojima je služio kao pastor, ali iz 1551. u Strassburgu osim žena i djece, broj izbjeglih muškaraca je bio 151, to bi značilo da je bilo oko 400 ljudi. Taj broj izbjeglica nije mogao biti manji ni u Calvinovo vrijeme. Specklin, strassburski kroničar (1536.-1589.), navodi puno veći broj francuskih izbjeglica, smatra da ih je bilo oko 1500. Calvin je od prvog dana malu izbjegličku zajednicu želio voditi kao primjer, podići i odgajati ju u stezi i u biblijskom smislu tako visoko, da bi odgovaralo idealima evanđelju. Na savjet Bucera, oženio je udovicu Ideletti de Bure, koja mu je osim supruge bila i pomoć u radu.

Zahvaljujući raspravama širom Njemačke, Calvin je upoznao vjerske prilike u Njemačkoj i tako došao u dodir s vodećim predstavnicima njemačkog protestantizma. Calvin, Martina Luthera nika da nije susreo, poznavali su se samo po spisima. Očitovala ih je sličnost ali i različitost teoloških shvaćanja. Calvinu kao i Lutheru, polazna točka je Sveto pismo, jer je tamo sve što je potrebno znati za naše spasenje i vjeru. Međutim Lutherovi česti izljevi srdžbe bile su odbojne Calvinovoj racionalnosti i rafiniranom duhu što i navodi u svom pismu, upućeno Henrichu Bullingeru u Zürich, 25. studenog. 1544.

Calvin je sudjelovao na vjerskom razgovoru u Regensburgu 1541., kao izaslanik strassburskih teologa. Postigao je značajan uspjeh za francuske zajednice. S poštovanjem su na njega gledali Melanchthon i Cruciger, koji je i posebno raspravljao s njim o Večeri Gospodnjoj i prihvaćao Calvinovo gledište. Calvin se u pregovorima o euharistijskoj nauci vrlo kritički izjasnio, a posebno se nije slagao o misnoj žrtvi. Vjerski razgovori o toj temi su propali unatoč tomu što su izaslanici pape htjeli sklopiti kompromis. Calvin se nakon toga vratio u Strassburg.

U to je vrijeme u Ženevi vladala prava zbrka. Niti gradonačelnik niti župnik nisu mogli smiriti uzburkane neprilike. Svećenici

su počeli bježati iz Ženeve, prvo Morand, a poslije njegov kolega Marcourt. Neki su građani tražili povrat staroj Crkvi dok su drugi podržavali Calvina i Farela.

Rimska Crkva je iskoristila stanje u Ženevi i kardinal Jakob Soldeto je na poticaj biskupske konferencije u Lyonu, uputio otvoreno pismo gradu Ženevi, s pozivom na povratak u krilo Crkve koja je "kroz 15. stoljeća uživala jednodušno priznanje i odobravanje", "vratite se natrag jedinstvu koje je zajamčeno jedino u časnoj staroj Katoličkoj Crkvi." Gradsko vijeće, zamolio je Vireta da napiše odgovor na Soldetovo pismo, no on to nije prihvatio. Zamolili su Calvina da napiše odgovor na Soldetino pismo što je on, u roku od šest dana u Strassburgu, 1. rujna. 1539. učinio. Glavni predmet pisma je Crkva utemeljena na Božjoj riječi. Crkva od koje se on nikada nije odvojio niti želio razdvojiti.

To je pismo stanovnike Ženeve ponovno pridobilo za reformaciju, te su željeli da im se Calvin vrati. Calvin nije želio napustiti Strassburg gdje je vidio na radu Božji blagoslov. Ženevljani su poslali dva izaslanstva da mu se ponizno obrate, te pokušaju nagovoriti Calvina na povratak u Ženevu. Na silne nagovore, Calvin je bio voljan ići ako bi mu u Strassburgu to dopustili.

Calvin, ipak, nije mogao suzdržati užas pri pomisli da bi se ponovno mogao podvrći poniženjima, uvredama pa čak i opasnostima koje su bile njegov usud: "Radije bih se sto puta podvrgao smrti, nego tom križu na kojemu sam morao svakodnevno umirati tisuću puta." Pa ipak i poslije tako jakih osjećaja koji su ga najvjerojatnije pratili još od izгона iz Ženeve 1538., Calvin ovako piše: "Potpuno sam nesposoban doprijeti do bilo kakve uglavljene odluke, osim što sam spreman slijediti Božji poziv čim mi ga on učini očitim."

PONOVNO U ŽENEVI (1541.-1564.)

Počeli su ozbiljni pregovori oko Calvinovog odlaska u Ženevu. Ženevljani su ga požurivali na brzi povratak, Strassburžani su ga vodili u drugom smjeru. "Calvin je bio voljan, nesiguran, zabrinut, nije se pouzdavao u svoj vlastiti sud." Ipak u jednoj je stvari bio odlučan. Nije htio da više dolazi do nesporazuma.

Dogovoreno je sa Strassburgom da im ustupe Calvina na šest mjeseci i pod takvim uvjetom se Calvin u utorak, 13. rujna. 1541., vratio u Ženevu. Kada je Calvin 4. rujna 1541. napustio Strassburg, najvjerojatnije je mislio, da je to privremeno jer nije poveo obitelj sa sobom. Calvina su dočekali veoma srdačno, čak su poslali i pratnju da mu se pridruži, a u Strassburg su poslali teretna kola po njegovu obitelj. Dobio je kuću na korištenje i materijalno je bio opskrbljen. Glavni mu je cilj bio izgradnja crkvene uprave u Ženevi. Mnogo je radio na tome uz pomoć Farela i Vireta.

Calvin i njegovi prijatelji, suradnici Farel i Viret u svemu su bili suglasni i u svemu su se slagali bez obzira na različitost osobnosti. Farel se isticao svojom duševnom veličinom, njegove su riječi svakoga potresle. Viret je sa svojim prijaznim glasom privukao slušatelje, a Calvin je veličanstvenim mislima punio duše prisutnih. Calvin je često mislio na to kako bi savršeni službenik Božji bio onaj, koji bi imao sve osobine što su njih trojica imali zajedno.

Calvinovo je nastojanje da oni ostanu zajedno propalo. Vireta su samo privremeno pustili iz Berna u Ženevu, poslije kraćeg vremena se vratio u Lausannu, a Farel kojeg su prognali iz Neuchâtelâ, ponovo su pozvali nazad. Tako je Calvin ostao sam u Ženevi u borbi za neovisnost duhovne vlasti u odnosu na gradsku upravu.

Bez oklijevanja je Calvin pristupio oblikovanju zajednice. Već 20. studenog 1541. prihvatilo je gradsko vijeće *Crkveni pravilnik*, sastavljen po uzoru na onaj iz Strassburga. Zatim slijedi *Pravilnik bogoslužja* (1542.) i *Katekizam* (1542.-1545.). Od Bucera u